

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 2. Completorium qua hora celebrandum. Admonet nos finis nostri. Mysticae ejus significationes. Quae sit bona, & vivificans mors, quam iusti optant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

omnes in uno loco singulis lectis dormiebant, sumpto cibo fabulis, otioque vacarent, aut nullo orationum muniti presidio quieti nocturnæ se traderent, prudenti consilio præcepit, ut audita prius spiritali lectione, tribus Psalmis directaneis sine Antiphona Completorium persolverent, acceptaque Prælati benedictione rectà cubitum irent, ne fortè privata & indiscreta oratione alter alterius necessariam quietem impediret; Sed communi locutione cessante, cæterisque diei exercitiis fideliter consummatis, omnia corporis membra, omnes sensus & potentiæ, soli Deo, qui non dormit, neque dormitat, committerentur, donec somno relictis artibus obserata nocturno silentio oris claustra janitor labiorum nostrorum ad annunciandas ejus laudes in nocturnis officiis aperiret.

§. II.

*Completorium qua hora celebrandum. Admonet nos finis nostri.
Mystica ejus significationes. Quæ sit bona, &
vivificans mors, quam justî optant.*

I. **P**Atet ex dictis Canonicum tempus Completorii quale sit, hora scilicet duodecima jam exacta post cœnam, & omnia opera somnum antecedentia, ante finem crepusculi vespertini, postremo scilicet termino abeuntis diei, ut docent (a) Bellarminus, & Durantus, atque alii Scriptores apud ipsos. Non idèd tamen quorundam Canonistarum errorem sequi debemus existimantium Completorium unam esse ex nocturnis vigiliis: quamvis enim post solis occubitum celebretur, diurnis nihilominus officiis tanquam ipsorum complementum deputatur. Finis autem officii finis etiam nostri nos admonet. Quotidie morimur, & quasi

a Bellarmin. libro 1. de bonis oper. in part. c. 11. Durant. de ritib. Eccl. libro 3. c. 12. Hostien. Jo. Andreas, & alii in c. 1. de celebrat. Missarum.

aquæ dilabimur super terram, quæ non revertuntur: quotidie commutamur, quot puncta scribo, tot meorum temporum sunt detrimenta. Omnimomento pars aliqua vitæ demitur, & tunc quoque cum crescimus, vita decrescit. Quid in rebus humanis certius morte? quid hora mortis incertius invenitur? ut exclamat (b) Bernardus: Senibus quidem in januis, adolescentibus in insidiis est. Dicere quisque potest cum (c) Poëta Venusino,

*Quis scit an adjiciant hodierna crastina summa
Tempora dii superi?*

Quare id agendum ut una dies instar totius vitæ nobis sit: *Ne glories in crastinum*, ait (d) Sapiens, *ignorans quid superventura pariat dies.* (e) Romanus Philosophus luculentissimè: Pectus mortale nunquam magis divinum est, quam ubi mortalitatem suam cogitat, & scit in hoc natum hominem, ut vita defungeretur. Quanti incolumes hodie vivunt, cras futuri pulvis, & umbra? Ille itaque beatus censeretur debet, qui sic semper, & ubique vivit, ut ultimam quamque lucem tanquam non rediveram consumat.

METRUM XXIII.

Phosphorus ecce diem solito properantior affert,
En roseo fugat astra flagello.
 Purpureis evecta rotis Tithonia conjux
Iam reduci parat athera Phœbo.
 Ecce mora impatiens tremulis emergit ab undis
Claro fulgens Cynthius ore.
 Nascenti arridet perfusum lumine cœlum,
Plaudit tellus, concinit aër,
 Vix tamen aethereo rutilans effulsit in axe
Terris undique luce relectis:

♣ Bern. de conv. ad clericos cap. 14. c Horat. libro 4. od. 7. d Prov. 27. 16
 e Seneca epist. 110.

*Cum subito excelsum cœli conscendere cliuam
 Cursu nititur ocior Euris
 Attollitque diem, medioque è culmine victor
 Totum flammis concremat orbem.
 Mox jam defessus rutilantes contrahit ignes
 Æquoreas decliuis in undas.
 Deficit heu senio languens, victusque recedit
 Obscuris obnubilus umbris
 Primum humili, hinc celsa fulgebat lampade, tandem
 Furvæ cessit tempora nocti.
 Flet largis cœlum lacrymis, solique cadenti
 Tellus aggemit, aggemit aër
 Funereis facibus prolucent sidera, terram
 Nigro nox involvit amictu.
 Scilicet hæc hominum norma est, vitæque fugacis,
 Quæ nascens jam desinit esse.
 Quid senium, & multos fingis mansura per annos,
 Vitæ gaudia cæca Juventus?
 Hora volat, finis properat, nox atra tenebris
 Imminet, & caligine multa.
 Vive igitur, medio dum Phœbus in æthere fulget,
 Vive hodie, cras vivere serum est*

II. Porrò mysticæ hujus horæ significationes multæ sunt. Christus enim hac hora pridie mortis suæ ad hortum exiit post cœnam, ut salutem ab horto auspicaretur, à quo nobis interitus, & perditio. Oravit prolixius procidens in faciem suam, ut orantis habitum ab ipso disceremus. Et cœpit contristari, & mœstus esse, non solum timore imminentis mortis, sed multò magis ob Judæ infelicitatem, ob Judæorum perditionem, ob ingratum Christianorum animum erga ipsum, nam plerisque prævidebat nihil sui sanguinis effusionem profuturam. Tristitiam verò suam statim retulit ad Deum cum oratione dicens æterno Patri, *Non mea, sed tua voluntas fiat.* Hæc vox capitis, salus est totius corpo-

ris, ait Magnus Leo Papa. Hæc vox omnes fideles instruxit, omnes Confessores accendit, omnes Martyres coronavit. Nam quis mundi odia, quis tentationum turbines, quis posset persecutorum superare terrores: nisi Christus in omnibus, & pro omnibus patiens Patri diceret, *Fiat voluntas tua?* Discant igitur hanc vocem omnes Ecclesiæ filii magno pretio redempti, gratis iustificati, & cum adversitas violentæ alicujus tentationis incubuerit, præsidio potentissimæ rationis utantur: ut superato tremore formidinis, accipiant tolerantiam Passionis. Et cum prolixius oraret sanguineus sudor æstuantis animæ indicium per omnes artus erumpens terram perfudit, ut hoc vivifico rore declararet Dominus terrenos homines divino sanguine redimendos. Olim canebat (g) Sponsa, *Dilectus meus descendit in hortum suum, ut pascatur in hortis, & lilia colligat.* Sed mutata hic rerum facies, expiandis sceleribus, non legendis floribus destinatur hic hortus. O felicem hortum Dei cruore irrigatum, qui tui creatoris preces audiens, ejusque mœroris, & agonizæ conscius primi illius paradisi felicitatem superasti! Utinam ariditas mea sanguineo hoc rore irrigetur. Anima mea Domine, sicut terra sine aqua tibi, sæcunda eam copioso hoc imbri, ut reddat tibi fructum temporibus suis. Hac etiam hora Dominicæ sepulturæ memoria celebratur. Corpus enim Christi è cruce depositum in monumento positum est, non corruptioni obnoxium, sed ad immortalitatem surrecturum. Quiescamus suaviter in hoc sepulchro quicumque Christi passionibus communicamus. Maneamus in eo securi, nam futurum illud gloriosum (h) Propheta prædixit: Eamus inquam & nos, & moriamur cum eo: ea scilicet morte, de qua psallimus (i) *Preiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus: ut consepulti cum Christo ingrediamur in*

f Serm. 7. de Passione, g Cant. 6. 1. h Isai. 11. 10. i Psalm. 115.

abundantia sepulchrum. Hæc mors vivificans est, qua nobis ipsis, & mundi actionibus morimur. Hæc mors perducit nos ad vitam, quæ non nisi mortua carne cognoscitur, sicut scriptum est, (l) *Non videbit me homo, & vivet.* Nos enim sumus anima immortale animal, inquit (m) Xenocrates, in habitaculo mortali clausum, & vitæ hujus amissio à malo in bonum est transitus.

III. Hominem duplici ratione mori agnoverunt Platonici apud (n) Macrobius, primùm si anima in corpore adhuc manens corporeas illecebras contemnat, & omnes affectiones, ac voluptates exuat. Utramque mortem, qui Dei amator est, libens amplectitur, teste (o) Maximo Tyrio: quia nisi quis à semetipso deficiat, ad eum, qui super ipsum est, non appropinquat. Præcipuè verò mysticam mortem, qua anima à sensibus, & corporeis illecebris avellitur, optat quotidie perfectionis cupidus, & dicit, (p) *Moriatur anima mea morte justorum.* Bona mors, quæ vitam non aufert, sed transfert in melius. Bona mors, qua corpus non cadit, sed anima sublevatur. Utinam hac morte frequenter cadam, ne me laquei horrendæ mortis comprehendant: ut non sentiam lascivientis vitæ mortifera blandimenta: ut non movear ad sensum libidinis, ad æstum avaritiæ, ad iracundiæ stimulos, ad angores sollicitudinum, & molestias curarum. *Moriatur anima mea morte justorum*, ita ut illam nec fraus decipiat inimici, nec carnis blanditiæ inficiant, nec ignita mundi tela conficiant. Quis mihi det, non solum carnis oblectamenta, sed & undique irruentia corporearum similitudinum phantasmata mentis puritate transvolare, ut moriar cum Christo & sepeliar, cum ipso transeam ex hoc mundo ad Patrem, & ostenso, ac viso Patre dicam cum Philippo, *sufficit mihi?* Hæc est mors, quam

l Exod. 33. 20. m Xenocrat. libro de morte, & Macrobius in Som. Scip libro 1° c. 13. 9. Max. Tyr. serm. 1.

optabat

optabat (q) S. Job, cum diebat: *Elegit suspendium anima mea, & mortem ossa mea.* Hæc est mors non hominum, sed Angelorum, ut eam vocat (r) Bernardus, de qua fidelibus ait (s) Apostolus, *Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* De hac morte sic loquitur (t) Clemens Alexandrinus: Vir qui eam accepit lucem, ad quam non patet aditus, ad Dominum peregrinatur, etiam si in terra cernatur ejus tabernaculum: animam enim abducit à motibus, & affectionibus, & rursus vivit morte affectis cupiditatibus. De eadem hæc habet in moralibus (u) Gregorius Magnus: *Quisquis sapientiam, quæ Deus est, videt, huic vitæ funditus, moritur, ne jam ejus amore teneatur.* Nullus quippè eam vidit, qui adhuc carnaliter vivit, quia nemo potest Deum simul amplecti, & seculum. Qui enim Deum videt eo ipso moritur, quo vel intentione cordis, vel effectu operis ab hujus vitæ delectationibus tota mente separatur. In hac morte, ut explicat (x) Richardus Victorinus, jacet corpus sine sensu & motu, fitque illa valdè gravis, & verè mirabilis non dissolutio animæ, & corporis; sed alia hac multo mirabilior, multoque gloriosior divisio animæ & spiritus. Hanc autem in nobis operari solet, sicut testatur Apostolus, *Vivus ille Dei sermo, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens usque ad divisionem animæ, & spiritus.* Quod verò Deum videre mors sit, hac ratione subtiliter explicat (y) Marius Victorinus Afer: Si quis Deum viderit, moriatur necesse est, quia Dei vita, & intelligentia in semetipsa est, non in actu: omnis autem actus foris est; hoc verò est nostrum vivere, quod foris est vivere: ergo est mors Deum videre. Omittenda igitur vita foris, omittenda intelligentia, si Deum videre volumus, & hoc nobis mors est. Simili enim si-

q Job. 7. 15. r Bern. serm. 52. in Cant. s Coloss. 3. 3. t Clem. Alex. 6. Strom.
 u Greg. libro 18. mor. cap. 27. x Richard. de extrem. mali, & proem. boni
 tract. 3. cap. ult. y Mar. Victorin. initio libro 3. adv. Arium.

mile videtur. Sic differit obscurissimus iste Scriptor. Nec desunt mortis hujus exempla, præsertim in devoto fœmineo sexu. Seraphica Virgo (z) Catharina Senensis, quæ sæpè sapius hanc Angelicam mortem passa est, scribit in ea separari animam ab omnibus potentiis, quia omnes elevatæ sunt, & absorptæ in Deum. Tunc autem, ait, amittit corpus sensus suos, quia oculus videndo non videt, auris audiendo non audit, & sic de cæteris sensibus, omniaque membra ab amore ligata sunt, ideòque clamant qui sunt hujusmodi, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Altera (a) Catharina Janvensis verè mirabilis, ac Theodidacta mulier ita de hac morte experientia magistra philosophatur, Postquam Deus expoliavit animam mundo, carne, divitiis, exercitiis, affectibus, & omni alia re, præterquam ipso Deo; voluit insuper eam seipsa denu- dare, & separare animam à spiritu forma quadam terribili, modoque patiendi subtilissimo, quem explicare, & intelligere difficillimum est, nisi aliquis divino lumine perfusus id in se experiretur. Infudit Deus in cor ejus novum amorem adèdò subtilem & vehementem, ut animam cum omnibus suis potentiis à suo esse naturali abstractam traxerit ad se, quæ hoc amore semper occupata in nulla re poterat delectari, nec cælum, vel terram respicere. Corpus autem absque suo esse naturali quasi confusum, & attonitum remanebat, nesciens ubi esset, vel quid deberet dicere, & operari. Denique (b) Maria Vela Ordinis Cisterciensis Sanctimonialis, quæ Abulæ in Hispania eximiâ hoc seculo floruit sanctitate mortem, quam vivens subiit incendio amoris combusta, sic scribens ad suum Confessarium describit. In ardenti charitate patitur anima felix, & delectabile tormentum, & terribile martyrium per manum ipsius Dei, adèdò sæpè crescente incendio, ut animam

z Cathar. Senensis, Dialogi sui cap. 79. a Cathar. Janvensis in dialogo cap. 20.
b Ex vita Mariæ Velæ par. 2. c. 43.

comburat, & ad corpus etiam flamma pertingat. Cumque aliquando natura hunc ignem accusaret timens ne ab eo consumeretur, audivit vocem Dei dicentis sibi: Sine te comburi: itemque, In hoc igne purificaberis. Quid verò sentiat anima, dum cruciatur in hac flamma, quis poterit explicare? Moritur enim morte suavissima, sui obliviscitur, & omnium creaturarum, omne spatium angustum illi videtur, nec in se manere potest, nec toto cœli, terræque ambitu contineri. Vellet coram Deo annihilari, & in laudem ipsius omnino resolvi. Porro corpus sine pulsu remanet intensissimis doloribus afflictum, expers cibi, & somni, ac penè mortuum, nisi quod anima impetu amoris acta quandoque compellit ipsum voces tollere ad sidera altissimis gemitibus, & clamoribus inarticulatis. Hæc & alia plura de mystica hominis morte sanctæ animæ scripserunt, quæ inexpertis incredibilia videntur. Mors autem ista in contemplatione contingit, ad quam ferotinum tempus jam ingruentibus tenebris maximè idoneum esse omnes Theologiæ mysticæ Doctores asseverant. Sed & quidam (c) Ethnicus hanc veritatem non ignoravit, qui de seipso ad amicum scribens ait: Mirè silentio & tenebris animus alitur, ab iis quæ avocant abductus, & liber, & mihi relictus non oculos animo, sed animum oculis sequor, qui eadem quæ mens vident, quoties non vident alia.

§. III.

Hora Completorii obtulit Abraham sacrificium. Contemplationis series ex eodem sacrificio explicatur. Deprecatio pro dono contemplationis.

I. **I**Deò ante Completorium versiculus ille (a) Psalmi decantatur, *Converte nos Deus salutaris noster,*

c Plin. junior, libro 9. Epist. 36, & Psalm. 84.